

ПРЕГЛЕД ГЕОГРАФСКЕ ЛИТЕРАТУРЕ

мр Тијана Дабовић (2008): **НАЦИОНАЛНЕ СТРАТЕГИЈЕ ПРОСТОРОНОГ РАЗВОЈА У ЕВРОПИ**. Географски факултет Универзитета у Београду, Београд.

Читајући монографију, нисам могао да се отмам утиску да је аутор мр Тијана Дабовић обрађујући сложене односе и међузависности стратешког и просторног планирања нашла праву меру у погледу степена до кога је презентована свака од појава и сви важнији процеси и трендови који су везани за ове важне теме, дајући врло квалитетан преглед новијих трендова у теорији, методологији и пракси планирања на националном нивоу у целини, остављајући могућност читаоцу да према афинитету или потреби продуби знање из појединих сегмената или карактеристичних делова ове веома комплексне материје.

Садржај књиге је систематизован у 5 основних поглавља - *Европско просторно планирање, Стратешко просторно планирање, Национални ниво планирања у развијеним земљама, Основне методе националних стратегија просторног развоја и Садржај националних стратегија просторног развоја - примери*, којима претходи кратак предговор и опширнији, врло експликативан увод. На крају књиге се налазе закључак и резиме на енглеском, као и веома опширан списак консултоване литературе, односно литературе која се препоручује за даље читање.

Иако је књига по својим карактеристикама нужно и природно преглед, вешто постављена питања којима се свако поглавље отвара заправо дају могућност читаоцима да осете где је тежиште проблема са којима их упознаје Аутор. Наведеним усмеравањем и апострофирањем потенцијални читалац није ни најмање оштећен. Напротив, захваљујући добром осећају и стручном одабиру примера добре праксе, омогућено му је поређење и провера, а без последица на укупну композицију књиге и течан начин излагања одабраног научног и стручног материјала.

Сматрам да би било неправедно у овом осврту на књигу пренебрегнути чињеницу од коликог је значаја визуелна димензија за разумевање и усвајање аргумената који су понуђени рукописом. Изврстан одабир слика и карата у боји, те других графичких прилога (табела, схема, дијаграма и др.) даје књизи квалитет који је на први поглед уочљив и без којих би иста била непотпуна.

Сумирајући напред речено, сматрам оправданом наду мр Тијане Дабовић да ће књига служити не само професионалним планерима, већ и студентима просторног планирања, а да и сви они који више не студирају могу да се подсети научног или пронађу понешто што је данас актуелно, а што није обрађено у класичним уџбеницима и приручницима из минулих декада. Она треба да послужи и као мост разумевања међу

дисциплинама, јер својом структуром и садржајем у највећој мери задовољава жеље и надања аутора.

Др Дејан Ђорђевић

мр Зора Живановић (2008): **ЗНАЧАЈ БЕОГРАДА У РЕГИОНАЛНОМ РАЗВОЈУ СРБИЈЕ**. Географски факултет Универзитета у Београду, Београд.

Рукопис ове монографије садржи: Увод, у којем је постављен оквирни циљ истраживања који се односи на испољен утицај Београда на неравномеран регионални развој Србије, као и на активности у успостављању уравнотеженијег развоја државе. Потом, следи још шест поглавља:

- Насеље Београд
- Административно подручје Београд
- Регион Београда
- Београд у функцији регионалног развоја Србије
- Значај Београда за међународно регионално интегрисање Србије и Закључак.

На крају монографије представљен је исцрпан списак литературе, са резимеом на енглеском језику.

У оквиру првог, краћег, дела рада мр З. Живановић детаљније анализира територијално ширење административног подручја Београда током историје.

У другом поглављу аутор даје основне демографске и функцијске карактеристике административног подручја Београд, са нагласком на миграцијама, будући да оне представљају један од индикатора регионалне развијености. На бази демографских и функцијских промена, уочене су зоне са интензивнијом концентрацијом и трансформацијом насеља посматраног подручја.

У следећем поглављу аутор указује на неопходност дефинисања кључних критеријума утврђивања гра-

ница београдског региона, као једног од чинилаца везаних за активности регионализације Републике, односно ублажавања њених регионалних диспаритета. При томе је прихваћен став да је функцијски регион најприменији постављеном циљу рада, па је, давањем граница таквог београдског региона, оцењен његов однос према подручјима утицаја суседних макрорегионалних центара, посебно Новог Сада и Крагујевца.

Поглавље „Београд у функцији регионалног развоја Србије“ огледа се у осврту на основне теоријске поставке о регионалном развоју и регионалном планирању, посебно на теорије о поларизованом развоју, са чијих аспеката је и анализирана позиција Града Београда у систему округа Србије, односно у систему функцијских подручја Србије, која су дефинисана Просторним планом Србије (1996). Приказом демо-економских индикатора за наведена подручја аутор је јасно указао на изразиту доминантност Града Београда у регионалном развоју Србије.

Истраживања територијалне неравномерности, изражена кроз периферна, односно развојно критична подручја, заснивала су се на примени искустава регионалне политике на основу докумената и пројеката неколико земаља Европске уније. Прихватајући европске принципе, у овом делу рада, аутор се залаже за полицентризам, као инструмент уравнотеженог регионалног развоја Србије, као и за развој агломерационих система, посебно београдског подручја, и инфраструктурних мултимодалних коридора, који су од кључног значаја за међународно интегрисање Србије у европске развојне токове.

У закључним разматрањима аутор даје сиче добијених резултата и указује на алармантно стање које је резултат снажне доминације Града Београда у регионалном развоју